Adrian NICOLI

Copilul cu tulburări afective și dificultăți de adaptare

Mai, 2016

COPILUL CU TULBURARI AFECTIVE SI DIFICULTATI DE ADAPTARE

Prof. inv. primar Adrian NICOLI

S-a scris si s-a vorbit mult despre tulburarile emotionale si despre neadaptarea la copii si adolescenti. Ma voi rezuma la doua aspecte care, desi putin cunoscute si descrise, au jucat un rol important in experienta pe care am avut-o cu copiii neadaptati. Unul este legat de constitutia psiho-fiziologica, celalalt de mediu.

Se va considera ca acei copii despre care se spune ca prezinta "tulburari emotionale" sau ca sunt "neadaptati" au o dezvoltare generala si intelectuala relativ neafectata, dar se comporta neobisnuit si au reactii adesea agresive sau lezante fata de altii si chiar de ei insisi.

Nu este pe deplin lamurit in ce masura acest tip neobisnuit de comportament este rezultatul unui mod diferit de a simti realitatea. Descrierile obisnuite contin o tendinta pozitiva si anume, presupunerea ca perturbarile in reactia emotionala si de comportament sunt provocate de mediu si sunt rezultatul unor situatii dureroase sau traumatice din prima copilarie. Aceasta este o atitudine valoroasa din punct de vedere social si terapeutic, deoarece este intotdeauna mai usor sa modifici mediul decat sa schimbi constitutia copilului.

Trebuie sa fim constienti de faptul ca orice tip de deteriorare a dezvoltarii sau de handicap de dezvoltare poate juca un rol fundamental in vulnerabilitatea deosebita a copilului si in modul sau de a reactiona.

Exista oameni care isi simt propriul corp ca pe ceva care ii impedica, ii tine prizonieri sau care constituie o bariera intre ei si restul lumii. Au tendinta sa devina inseparabili fata de mediul inconjurator. Pe de alta parte ei pot fi usor jigniti, devin agresivi datorita unei iritabilitati de origine mai mult endo- decat exogena. Altii, dimpotriva, se simt expusi si neprotejati de propriul corp. Mediul inconjurator pare sa-i ameninte continuu. Nu numai vecinatatea fizica a unei alte persoane, dar chiar si vorbele acesteia intensifica aceasta stare insuportabila. Ei sunt vulnerabili, exagerat de sensibili si permanent iritabili.

Aceste doua tipuri pot fi destul de bine definite in cazul copiilor. Copilul hipersensibil va reactiona inadecvat la orice schimbare de mediu.Cand se muta in alta localitate sau la alta scoala el va avea tendinta sa se retraga in sine, sa fie agitat, nefericit, si-i va trebui mult timp sa se readapteze si sa se obisnuiasca cu noua situatie. Dar daca ramane in acelasi mediu suficient de mult timp si nu este obligat sa intalneasca mereu alte persoane, el se va readapta treptat si va face progrese remarcabile.

Lucrurile se intampla exat invers cand este vorba de celalalt tip de copil. El se va simti vadit usurat cand va merge intr-un loc nou si va fi relativ fericit, adaptat, cooperativ si sociabil. Dar, pe masura ce trece timpul si se familiarizeaza cu noul sau mediu, lucrurile isi pierd prospetimea si interesul sau scade. Incepe sa-si dea seama ca el a ramas acelasi, desi mediul s-a schimbat. Si acesta este de fapt lucrul pe care el nu-l poate suporta si cu care nu se poate obisnui.

Situatia se agraveaza cu cat sta mai mult timp in acelasi mediu. Zicala "sita noaua cerne bine" i se aplica de minune. Desi ea nu este decat o interpretare eronata si patetica a situatiei sale. Acest tip de reactie se poate baza pe constitutia sa, care ii da sentimentul ca este prizonierul propriului corp, ca este legat de-o stare negativa, autodistructiva din care nu poate iesi decat stimulat din exterior, cu elemente noi care sa-l determine sa-si depaseasca limitele.

Copiii care au aceasta constitutie intr-o forma exacerbata pot prezenta, de la o ora la alta, simtomele celor mai diverse maladii, inclusiv convulsii epileptice s.a. Ar fi gresit sa consideram ca ei simuleaza. Aceste manifestari sunt mai curand produse de puterea exercitata de emotii asupra functiilor organice. Dar aceste cazuri extreme sunt destul de rare si nu le-am mentionat decat pentru a caracteriza tendinta constitutionala care apare la anumiti copii cu tulburari emotional.

Copiii care incep sa prezinte tulburari emotionale datorita unei constitutii isterice, hipersensibile pot fi ajutati in diverse feluri. O fateta importanta a educatiei si terapiei consta in a-i ajuta sa stabileasca o relatie mai flexibila intre dorintele si emotiile lor, pe de-o parte, si organismul lor, pe de alta parte. Un lucru foarte usor de realizat si foarte eficient este sa le oferim exercitii care sa pre-

supuna activitati diverse, precum scrisul, mersul pe jos sau urcatul si coboratul scarilor, marind treptat viteza de executie pana la atingerea unui maxim, apoi reducand progresiv viteza, pana se ajunge din nou la ritmul linistit de la care s-a pornit. Repetand aceste exercitii, copilul regleaza in subconstient relatia dintre viata sa launtrica, sau "sufletul" sau, si trupul sau.

Cand ne dam seama ca agresivitatea manifestata de acesti copii este de origine organica, ei trebuie abordati deschis. In ciuda faptului ca situatia lor este determinata constitutional, ei trebuie sa invete sa dezvolte o atitudine responsabila fata de ea. Un principiu fundamental in educatia acestor copii este sa nu-i condamnam niciodata pe ei, ci numai actiunile lor, si aceasta numai dupa ce i-am asigurat de simpatia si afectiunea noastra permanenta.

Copilul cu tulburari afective si de comportament trebuie sa invete sa iubeasca si sa-si asume responsabilitati si acest lucru nu se poate realiza mai bine decat atunci cand in mediul in care traiesc exista copii care au probleme si handicapuri.